

Tarımda Yenilikler, Türkiye'nin Tarım Vizyonu ve Geleceđi

Prof. Dr. Gökhan Özertan
Boğaziçi Üniversitesi
Ekonomi Bölümü

ozertan@boun.edu.tr

Twitter: @gokhanozertan

29.03.2018

- Hedefler arasında
 - Üretimde verimin artırılması
 - Gelir dağılımının düzeltilmesi
 - Çiftçilere fırsat eşitliği sağlanması
 - Şehirlere göçün nasıl önleneceği

Dünya Tarımı'nda Gelişmeler

- Tarımın fiziksel, sosyal ve ekonomik çevresi
- İklim Değişikliği; arz ve talep baskıları
- “Yeşil” Büyüme, düşük karbon ekonomisi, sürdürülebilirlik
- Kurumlar (kamu, özel sektör, sivil toplum) ve değer zincirleri
- Biyoekonomi: gıda, kimya, enerji, lojistik, atık yönetimi

Tarımda Değişiklikler, Sorunlar

- Değişiklikler
 - Piyasalar
 - Beslenme koşulları
 - Verimlilik (prodüktivite)
 - BİT
 - Öğrenme (araştırma, üretim, yayım)
- Sorunlar
 - Kırsal kalkınma
 - İklim değişikliği: Adaptasyon
 - Ortak Hareket
 - Ar-Ge ve İnovasyona yatırım
 - BİT
 - Ülkelerarası farklılıklar

İklim değişikliğinin tarım üzerindeki etkileri

Kurak gün ve kuraklık sayısının artması

Yağış düzeninde değişiklik

Aşırı hava olaylarının yoğunluğunda artış

Artan sıcaklık

Yükselen deniz suyu seviyesi

Bütün bu değişiklikler, bitkileri, hayvancılığı, balıkçılığı ve ormancılığı etkiliyor

Sıcaklık değişikliği

Dünya ve Türkiye Tarımı

Durum Tespiti, Sorunlar ve Çözüm Önerileri

- Tarım ve Gıda Değer Zinciri: 5 trilyon dolarlık değer ve 600 milyar dolar kâr
- Dünyanın toplam GSYH'sı 76 trilyon dolar, Türkiye'nin ise 800 milyar dolar (%1).
- Dünyada 570 milyon tarım işletmesi var.
 - Yüzde 90'ı küçük aile işletmeleri ve yüzde 60'ı Çin ve Hindistan'da bulunuyor.
 - Aile işletmeleri dünya tarımsal alanının yüzde 75'ini işlemekte
 - Aile işletmeleri dünya gıda üretiminin yüzde 80'ini gerçekleştiriyor.
- Dünya tarımında en önemli değişiklik tarımın arz yönünü ön plana çıkaran **üretici** ağırlıklı yaklaşımdan talep yönünü öne çıkaran **tüketici odaklı** bir yaklaşıma doğru kayış.

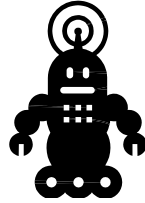
Gelecek?

- Tarım artık aile işletmesi ve küçük çiftçi ile özdeşleşen bir sektör olmayacak
- Tarımın herkese yetecek arz ile dünya nüfusunu doyurma işlevini tamamladığı
 - Arz artışının desteklenmeyeceği,
 - Yeni işlevler yükleneceği,
 - Geleneksel tarım üreticisinin ve ticareti ile uğraşanların rollerinin değişmesi.

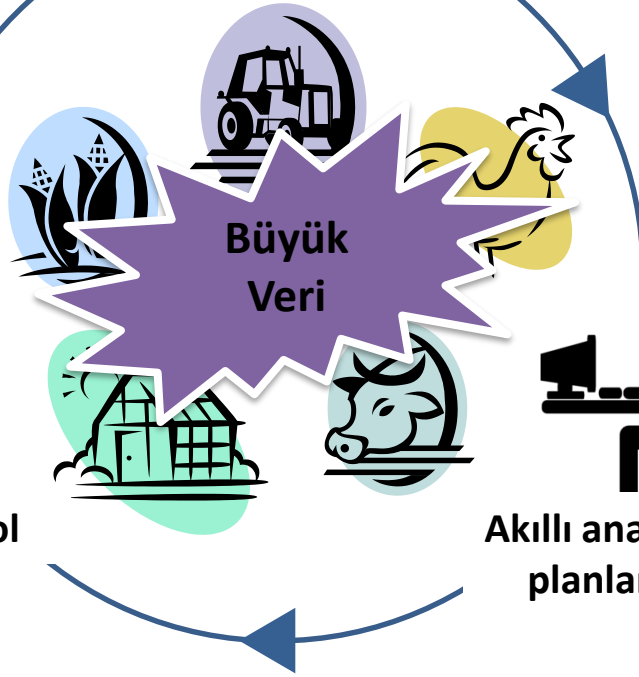
Entegre Gerçeklik: Tek bir Çözüm yok

Akıllı ölçüm
ve denetleme

Akıllı kontrol

Akıllı analiz ve
planlama

Image courtesy of S. Wolfert

Tedarik Zinciri ve Daha Fazlası

Image courtesy of S. Wolfert

Akıllı çiftçilik

Takip etme ve izleme

Akıllı lojistik

Nesnelerin interneti

Sağlık

Formda kalma

Kurumlar ve Ortak Harekete Engeller

- Fırsatçı yaklaşımlar
- Güven eksikliği
- Teşvik mekanizmaları
- Kural koyma ve uygulamada yaşanan eksiklikler
- Parçalanmış piyasalar, farklı teknolojik uygulamalar, ortak çalışma kültürünün eksikliği, iletişim kanallarındaki zayıflıklar, yetersiz inovasyon yeteneği
- **İnteraktif İnovasyon Modeli:**
 - Katılımcı, yan-yana, omuz-omuz; çiftçiler, firmalar, araştırmacılar, ara aktörler (danışman, girdi tedarikçileri, uzmanlar, dağıtımıcılar), tüketiciler bir arada inovasyon üretiyor
 - Birlikçi girişimcilik

Türkiye'de Arz Zincirinde Yaşanan Sorunlara Çözüm Önerileri -I (Ali Koç, Akdeniz Üniversitesi)

- Üreticilerin ürünlerini işleyerek veya katma değer ekleyerek pazarlaması teşvik edilmeli,
- Üretici örgütlenmesinin teşvik edilmesi,
- Tüketici bilinci artırılmalı,
- Politika tedbirleri zamanında alınmalı (destekleme, gümrük tarifeleri vb)
- İç pazarda satışlarda ürün standartları oluşturulmalı

Çözüm Önerileri-II

- Tarım Sektörüne yönelik Stratejik Vizyon Oluşturma
- Tarım Gıda Zincirleri teknoloji/veri odaklı hale gelmiş durumda
 - Zincirdeki oyuncuların rolleri ve güç ilişkileri hakkında önemli değişimler olabilir
 - Altyapı ve yazılım geliştirme önemli hususlar
- Sosyo-ekonomik etkiler; olumlu senaryo
 - Tedarik zinciri entegre ve güçlü: çiftçi sözleşmeli üretim yapıyor; iş yapmada sınırlı özgürlük
 - Ortak iş yapma ağları: çiftçi gıda sağlayıcılar arasında rahat geçiş imkanına sahip, doğrudan tüketiciye satabiliyor
- Yıkıcı Teknolojiler Algılanan değil gerçek ihtiyaçları tespit etme
 - Yeni iş modelleri ve tedarik zinciri ilişkileri
- Orta dönemli faydalar <> kısa dönemli fedakarlıklar

TEŞEKKÜRLER